

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Природничо-економічний факультет
Кафедра біології та методики її викладання

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувачка кафедри біології та методики
її викладання

Н.В.Казанішена
“29” серпня 2022 року

ПРОГРАМА

НАВЧАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОЗНАЙОМЛЮВАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

підготовки фахівців першого бакалаврського рівня вищої освіти
за освітньо-професійною програмою Середня освіта (Біологія)
спеціальності 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)
галузі знань 01 Освіта / Педагогіка
мова навчання українська

2021-2022 навчальний рік

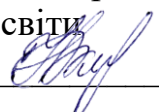
Розробники програми: Н.В.Казанішена – кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри біології та методики її викладання

Затверджено на засіданні кафедри біології та методики її викладання
Протокол № 9 від 29 серпня 2022 року

Завідувач кафедри біології та методики її викладання Н.В.Казанішена

Схвалено радою з науково-методичної роботи і забезпечення якості вищої освіти
природничо-економічного факультету

Протокол № 7 від 29 серпня 2022 року

Голова ради з науково-методичної роботи
і забезпечення якості вищої освіти
природничого факультету Н.В.Казанішена

ПОГОДЖЕНО

Керівник групи забезпечення
освітньо-професійної програми Н. В. Казанішена

ВСТУП

Навчальна педагогічна ознайомлювальна практика студентів 3 курсу спеціальності 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини), галузі знань 01 Освіта / Педагогіка бакалаврського рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання є невід'ємною частиною процесу фахової підготовки студентів у вищому навчальному закладі.

Залучення здобувачів вищої освіти до освітнього процесу ЗЗСО забезпечує високу якість засвоєння теоретичних знань, розвиток творчих здібностей та професійного інтересу. Під час проходження практики відбувається процес самовдосконалення особистості майбутнього вчителя.

Передумовою ефективності педагогічної практики є її організованість, наукова обґрунтованість змісту, чіткість визначення завдань, які мають виконати студенти, та їх відповідність можливостям, рівню підготовки студентів та термінам практики.

Навчальним планом передбачено організацію навчальної педагогічної ознайомлювальної практики у 6 семестрі. Тривалість практики – один тиждень (1,5 кредити). Здобувачі вищої освіти проходять практику у 6-9 класах закладів загальної середньої освіти. **Базами для проходження педагогічної практики** обирають ЗЗСО Кам'янець-Подільського, області та України із високим науково-методичним рівнем забезпечення навчально-виховного процесу, сучасною матеріально-технічною базою та висококваліфікованими вчителями.

Навчальна педагогічна ознайомлювальна практика студентів 3 курсу базується на теоретичних знаннях з психології, педагогіки, методики навчання біології та фахових дисциплін.

Програма та терміни проведення практики визначаються навчальним планом.

Організація навчальної педагогічної ознайомлювальної практики регламентується Організація виробничої педагогічної практики регламентується положенням «Про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України», «Положенням про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах», де зазначається, що для здобуття кваліфікаційного рівня практична підготовка студентів закладів вищої освіти є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми і має на меті набуття студентами професійних навичок і вмінь та здійснюється в умовах професійної діяльності під організаційно-методичним керівництвом викладачів закладу вищої освіти та спеціалістів з відповідного фаху.

1. ОБОВ'ЯЗКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА КЕРІВНИКІВ ПРАКТИКИ

Обов'язки керівника практики з фаху:

- ✓ керівник бере участь у проведенні настановної конференції, доводить до відома здобувачів вищої освіти завдання, правила поведінки, знайомить з особливостями підготовки звітної документації тощо;
- ✓ забезпечує зустріч практикантів з директором чи завучем ЗЗСО та вчителем; під час зустрічі здобувачів вищої освіти мають ознайомити із специфікою навчально-виховної роботи ЗЗСО, з основними напрямками і планами виховної роботи, охарактеризувати класи, у яких будуть працювати студенти;
- ✓ спільно з керівництвом ЗЗСО розподіляє здобувачів вищої освіти по класах, знайомить із класними керівниками;
- ✓ знайомить здобувачів вищої освіти із передовим досвідом вчителів ЗЗСО;
- ✓ допомагає практикантам у складанні індивідуальних планів;
- ✓ контролює відвідування студентами практики, виконання індивідуальних планів;
- ✓ спільно із студентами-практикантами та вчителем проводить аналіз відвіданих занять та роботи студентів;
- ✓ контролює підготовку, оформлення та вчасну здачу звітної документації;
- ✓ консультує здобувачів вищої освіти щодо підготовки до звіту;
- ✓ бере участь в оцінюванні результатів педагогічної практики;
- ✓ готує звіт про проведену студентами роботу і подає його факультетському керівнику практики;
- ✓ звітує про результати практики на засіданнях кафедри та на раді факультету;
- ✓ вносить пропозиції та побажання щодо покращення організації та підвищення ефективності педагогічної практики студентів.

Обов'язки студента-практиканта:

- ✓ розпочинає і завершує практику у визначений термін згідно із графіком практики та навчальним планом спеціальності, тривалість педагогічної практики – шість тижнів;
- ✓ дотримується вимог Статуту ЗЗСО, правил внутрішнього розпорядку ЗЗСО, виконує розпорядження адміністрації та керівників практики;
- ✓ якісно виконує усі види робіт, передбачених програмою педагогічної практики;
- ✓ завчасно приходить до ЗЗСО, не запізнюється на уроки;
- ✓ робочий день практиканта у ЗЗСО триває не менше 6 годин;
- ✓ дотримується правил техніки безпеки;
- ✓ практикант зобов'язаний бути тактовним, ввічливим, доброзичливим, старанним;
- ✓ зовнішній вигляд студента-практиканта має відповідати посаді, яку він обіймає під час практики;
- ✓ вчасно та у повному обсязі оформляє і здає звітну документацію;
- ✓ слідкує за тим, щоб усі документи були правильно оформлені та засвідчені підписами вчителя, класного керівника, керівника з фаху, директора ЗЗСО та печатками ЗЗСО;
- ✓ відвідує настановчу та звітну конференцію з педагогічної практики.

2. ЦІЛІ І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОЗНАЙОМЛЮВАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Мета навчальної педагогічної ознайомлювальної практики – поглиблення та систематизація теоретичних знань, формування, практичних умінь і навичок, здібностей, мотивів, цінностей, стилю поведінки та діяльності, набутих під час попередньої підготовки здобувачів вищої освіти в освітньому процесі вищої школи, та необхідних для успішного виконання завдань біологічної освіти й виховання учнів у майбутній професійній діяльності в умовах ЗЗСО.

Завдання навчальної педагогічної ознайомлювальної практики:

- поглиблювати теоретичні знання з педагогіки, психології, методики навчання біології;

- ознайомити із методичними особливостями планування, організації, аналізу, коригування освітнього процесу роботу з біології у ЗЗСО відповідно до вікових, індивідуальних особливостей учнів, рівня їх підготовки;
- стимулювати інтерес здобувачів вищої освіти до професійно-педагогічної діяльності.

Компетентності:

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері освіти і педагогіки або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів біології, географії, освітніх наук, і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.
ЗК 09	Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях.
ЗК 11	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
СК 01	Знання і розуміння предметної області, усвідомлення сутності професійної діяльності
СК 07	Здатність застосовувати загальну модель процесу навчання біології для планування та організації освітнього процесу з біології.
СК 08	Здатність до проектування власної діяльності у сфері навчання біології у закладі загальної середньої освіти.
СК 09	Здатність здійснювати добір методів і засобів навчання біології для розвитку знань та здібностей учнів.
СК 10	Здатність застосовувати набуті знання з біології, сучасні методи, засоби і освітні технології для формування в учнів загальних і предметних компетентностей.
СК 15	Здатність вивчати психологічні особливості учнів, класу, особливості засвоєння учнями навчальної інформації з метою діагностики, прогнозу ефективності та корекції освітнього процесу.

Програмні результати навчання:

ПРН 14	Знати теоретичні психолого-педагогічні основи процесів навчання, виховання і розвитку особистості здобувача освіти.
ПРН 15	Знати, розуміти і використовувати сучасні теоретичні та практичні основи методики навчання біології та основ здоров'я в закладі загальної середньої освіти.

3. ЗМІСТ ПРАКТИКИ

3.1. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОЗНАЙМЛЮВАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Навчальна педагогічна ознайомлювальна практика здобувачів вищої освіти 3 курсу спеціальності 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) організовується деканатом факультету спільно з кафедрами педагогіки, психології освіти та біології та методики її викладання на основі наказу по університету. Наказом затверджуються групові керівники та керівники практики з фахової дисципліни. Безпосереднє керівництво педагогічною практикою здійснюють факультетський керівник (методист з педагогічної практики) та груповий керівник.

Базами для проходження навчальної педагогічної ознайомлювальної практики обирають ЗЗСО Кам'янець-Подільського із високим науково-методичним рівнем забезпечення навчально-виховного процесу, сучасною матеріально-технічною базою та висококваліфікованими вчителями.

Перед початком педагогічної практики проводиться **настановча конференція**, під час якої до відома здобувачів вищої освіти доводяться мета й завдання практики, пояснюється її

зміст, розглядається порядок проходження, правила поведінки, особливості обліку та оцінювання тощо. Обов'язковим елементом настановчої конференції є інструктаж з техніки безпеки під час проходження педагогічної практики у ЗЗСО.

Після настановної конференції керівники груп супроводжують здобувачів вищої освіти до ЗЗСО, де вони проходять практику згідно із розподілом, підготовленим методистом з практики. Окрім цього, методист забезпечує практикантів направленнями на практику, засвідченими у встановленому порядку.

У ЗЗСО здобувачів вищої освіти закріплюють за 6-9 класами, у яких викладається курс біології.

У кожній групі (по ЗЗСО) на період практики визначають *старосту*. В обов'язки старости входить: організація та координування роботи студентів-практикантів; контроль та облік відвідування, ведення групового журналу; повідомлення здобувачів вищої освіти про консультації та розпорядження керівника практики.

Практиканти виконують свою діяльність згідно із Статутом ЗЗСО, дотримуються Правил внутрішнього розпорядку, виконують розпорядження вчителя, адміністрації ЗЗСО та керівника практики.

Під час практики здобувачі вищої освіти зобов'язані вчасно приходити до ЗЗСО. Їх робочий день у ЗЗСО триває 6 годин.

Після завершення періоду, відведеного на проходження педагогічної практики, студентам надається декілька днів на завершення оформлення звітної документації, яку вони мають у належному стані здати на кафедру.

Захист педагогічної практики проводиться після аналізу звітної документації керівниками практики через декілька днів після її завершення. Під час захисту здобувачі вищої освіти звітують про виконану роботу, обговорюють та аналізують результати, визначають недоліки, проблеми, які виникали під час роботи у ЗЗСО, висловлюють пропозиції та побажання щодо покращання організації педагогічної практики у ЗЗСО.

За результатами захисту практики, із врахуванням оцінок, які виставили студентам керівники практики за виконання завдань, оформлення звітної документації та трудової дисципліни, проводяться підсумки практики та виставляється підсумкова оцінка роботи студентів.

Педагогічна пасивна практика завершується **заліком** та оцінюється за 100-бальною шкалою: 60-100 балів – зараховано; менше 60 балів – незараховано.

Оцінка за навчальну педагогічну практику є підсумковою оцінкою за виконання усіх завдань і виставляється лише у тому випадку, якщо здобувач освіти успішно виконав усі завдання із психології, педагогіки та із фаху.

Практика оцінюється позитивно тільки у тому випадку, якщо здобувач освіти успішно виконав усі види робіт, передбачених програмою практики.

3.2. ЗМІСТ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС НАВЧАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОЗНАЙОМЛЮВАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Навчальна педагогічна ознайомлювальна практика запланована для здобувачів вищої освіти 3 курсу денної та заочної форм навчання у 6 семестрі. Терміни практики визначаються робочим планом спеціальності та графіком навчального процесу. Тривалість практики – **один тиждень**. Здобувачі вищої освіти працюють у 6-9 класах (закріплюються за одним класом, на базі якого виконують усі завдання).

Навчальна ознайомлювальна педагогічна практика має ознайомлювальний характер. Вона проходить після вивчення психології та педагогіки. Практиканти знайомляться із документацією (календарним плануванням з біології, природознавства, поурочними планами-конспектами, журналом, планом виховної роботи класного керівника тощо), відвідують заняття вчителя біології, географії, аналізують відвідані уроки, відвідують та аналізують виховні заходи у класі, за яким закріплені тощо.

Для досягнення мети та визначених завдань педагогічної практики здобувачі вищої освіти зобов'язані виконати ряд **завдань**.

1. Систематично вести *щоденник*.

2. Ознайомитись із ЗЗСО, її керівництвом, напрямами роботи ЗЗСО. У щоденнику зробити відповідні *описи ЗЗСО, її структури, керівництва, загальну характеристику діяльності*.

3. Ознайомитись із кабінетами біології, географії і їх матеріально-технічним забезпеченням. Зробити *опис кабінету біології* (вказати місце розташування кабінету, його структуру, перерахувати обладнання та охарактеризувати його призначення, обґрунтувати повноту матеріально-технічної бази кабінету біології).

4. Ознайомитись із документацією вчителя біології, географії та основ здоров'я – календарним планом з біології, основ здоров'я, класним журналом, методичними розробками уроків. Зробити *витяги із календарних планів з біології, основ здоров'я, географії на місяць*. Зробити *аналіз особливостей ведення журналу*.

5. Відвідувати впродовж практики всі уроки біології, основ здоров'я, географії, які проводить вчитель. Зробити *3 конспекти уроків вчителя* (по одному з біології, основ здоров'я, географії) та їх *аналізи* за схемою, наведеною у додатках (для здобувачів вищої освіти 3 курсу).

6. Ознайомитись із учнями класу, за яким закріплені, проаналізувати їх успішність з біології, основ здоров'я, географії та інших предметів. Занотувати для себе список учнів класу та зробити *висновки щодо аналізу успішності учнів з біології, основ здоров'я, географії та інших предметів*. З'ясувати, чи є у класі невстигаючі учні, виявити причини неуспішності на основі проведення бесіди, анкетування учнів.

7. Ознайомитись із планом виховної роботи класного керівника. Зробити *витяги із плану виховної роботи на місяць*.

8. Відвідувати виховні заходи, які проводять вчителі біології, основ здоров'я, географії, природознавства або класний керівник. Зробити короткий *аналіз виховного заходу класного керівника*.

9. Виконати *індивідуальне завдання* та відповідно його оформити. Тематику ІНДЗ наведено у розділі 3. Робота має реферативний характер.

10. Проводити *профорієнтаційну роботу* з обов'язковим відображенням її змісту у щоденнику та звіті.

11. Здійснювати систематичний аналіз своєї практичної діяльності та досвіду навчально-виховної роботи вчителя й ЗЗСО. Робити відповідні записи у щоденнику.

12. Вчасно підготувати *звітну документацію* (щоденник, звіт, характеристика та ін.).

13. Брати участь у захисті практики та у роботі підсумкової конференції на факультеті.

Детальніше завдання педагогічної практики для здобувачів вищої освіти 2 курсу, терміни виконання та форма звітності відображено у таблиці 2.1.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОЗНАЙОМЛЮВАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ (3 курс, денна та заочна форми навчання)

№ з/п	Основні види діяльності практиканта	Терміни виконання	Форма звітності
Організаційна робота			
1	Участь у настановній конференції. Інструктаж з техніки безпеки	до початку практики	запис у щоденнику, запис у журналі реєстрації інструктажу
2	Ознайомлення із ЗЗСО, її керівництвом, вчителями та класним керівником	1 день	запис у щоденнику, характеристика ЗЗСО, її структури, напрямів роботи, П.І.П. керівництва, вчителів, класного керівника
3	Ознайомлення з класом, за яким закріплений студент	1-2 дні	запис у щоденнику, список учнів

№ з/п	Основні види діяльності практиканта	Терміни виконання	Форма звітності
4	Ознайомлення з кабінетом, його навчально-методичним забезпеченням	1-2 дні	опис кабінету
5	Участь у педагогічних нарадах з вчителем, класним керівником, методистом з фаху, керівником практики	в разі необхідності	запис у щоденнику
6	Систематичний аналіз та фіксація проведеної роботи у щоденнику	впродовж практики	оформлений щоденник педагогічної практики
7	Участь у захисті практики та у звітній конференції	після закінчення педагогічної практики	виступ на захисті та на конференції із презентацією результатів роботи
Навчальна робота			
8	Вивчення календарного плану роботи вчителів біології, основ здоров'я, географії	2-3 дні	витяг із календарного плану роботи вчителів біології, основ здоров'я, географії на місяць
9	Вивчення особливостей ведення класного журналу	2-3 дні	короткий аналіз проведеної роботи
10	Відвідування уроків біології, основ здоров'я, географії, природознавства, які проводить вчитель	впродовж практики	<i>3 конспекти</i> уроків біології, географії, основ здоров'я та їх аналізи (за схемою)
11	Аналіз успішності учнів	2-4 дні	узагальнений аналіз проведеної роботи
12	Виконання індивідуального завдання	впродовж практики	реферат
Виховна робота			
13	Вивчення плану виховної роботи класного керівника	1-2 дні	витяг із плану виховної роботи класного керівника
14	Відвідування виховних заходів, які проводять вчителі біології, основ здоров'я, географії та класний керівник	впродовж практики	записи у щоденнику, аналіз виховного заходу
15	Профорієнтаційна робота	впродовж практики	записи у щоденнику

На основі визначених завдань практики здобувачі вищої освіти укладають власний календарний графік проходження навчальної педагогічної практики (у щоденниках практики – ст. 3-4).

Для письмового оформлення завдань практики доцільно завести окремий зошит. У ньому занотовується список учнів класу, ПП вчителів, описуються результати виконання та аналіз усіх завдань, наведених у таблиці 2.1. (витяги із планів, опис кабінету, аналіз успішності учнів. Аналіз уроків вчителя, проведення профорієнтаційної роботи тощо).

4. ФОРМИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

4.1. ПОРЯДОК ЗАХИСТУ ТА ФОРМИ КОНТРОЛЮ ПРАКТИКИ

Уся звітна документація готується студентами поступово під час проходження педагогічної практики. На завершення оформлення документації відводиться 1-2 дні.

Захист практики відбувається впродовж 10 днів після її завершення. За цей період керівники практики зобов'язані детально ознайомитись із представленими документами та оцінити як звітну документацію, так і всі інші види робіт, які виконували здобувачі вищої освіти під час педагогічної практики.

Керівники з фаху, із психології та педагогіки виставляють оцінки у спеціальний **протокол реєстрації досягнень практикантів**.

Підсумки педагогічної практики проходить у два етапи.

Захист практики.

Розпорядженням по факультету створюється **комісія**, до якої входять:

- ✓ голова комісії – завідувач або провідний фахівець випускової кафедри;
- ✓ члени комісії – групові керівники, керівники з фаху, психології та педагогіки;
- ✓ секретар комісії.

Під час засідання комісії усі здобувачі вищої освіти виступають із звітами про проведenu роботу, демонструють комп'ютерні презентації про хід та результати практики, діляться враженнями, емоціями, вказують на труднощі, які виникали під час педагогічної практики, вносять пропозиції щодо вдосконалення її проведення, контролю та оцінювання.

Результати захисту педагогічної практики також заносяться до протоколу. Після цього груповий керівник визначає підсумкову оцінку з практики.

На завершальному етапі конференції оголошуються підсумкові оцінки за педагогічну практику. Вони заносяться до протоколу, відомостей та залікових книжок студентів.

4.2. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ВИРОБНИЧОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОЗНАЙОМЛЮВАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Поточний контроль діяльності практикантів здійснюється керівниками практики впродовж проходження студентами педагогічної практики шляхом аналізу та оцінки їх систематичної роботи в освітній установі, залікових навчальних занять, виховних заходів відразу після їх проведення.

Оцінка виховної роботи проводиться за її результативністю, вмінням використовувати різні форми, методи, прийоми, за здатністю співпрацювати з вчителями, учнями, батьками та проявляти творчість. Оцінює цю роботу класний керівник чи заступник директора з виховної роботи та керівник практики. Для оцінки педагогічної практики груповими керівниками та керівниками практики аналізується звітна документація.

Підсумковий контроль здійснюється після завершення та захисту педагогічної практики шляхом цілісного оцінювання систематичної педагогічної діяльності здобувачів вищої освіти протягом усього періоду педагогічної практики.

Підсумкова оцінка за педагогічну практику формується на підставі оцінювання всіх видів робіт, передбачених змістом та завданнями практики, що визначені у програмі педагогічної практики. Зокрема, оцінюється рівень теоретичної підготовки та оволодіння педагогічними вміннями і навичками, якість проведення та оформлення опису кабінету аналізу успішності учнів, вивчення екологічної культури учнів класу, виконання індивідуальної науководослідної роботи, виготовлення та використання унаочень, дидактичних розробок, використання комп'ютерних технологій, а також виконання завдань із педагогіки і психології, якість оформлення документації та час її подання, участь у захисті результатів педагогічної практики, у звітній конференції після завершення педагогічної практики, дисциплінованість.

При оцінюванні результатів педагогічної практики враховуються такі критерії та показники:

- якість навчально-виховної роботи на уроках біології, географії, екології (оформлення конспекту уроку, знання теоретичного матеріалу уроку, його наукова обґрунтованість,

вміння організувати навчально-пізнавальну роботу учнів, контролювати та об'єктивно оцінювати навчальні досягнення учнів тощо);

- якість виховної роботи з класом та окремими учнями (оформлення сценарію виховного заходу, готовність до його проведення, вміння підготувати учнів, організувати їх роботи під час виховного заходу, загальна оцінка виховного заходу);

- якість індивідуальної дослідницької роботи, виконаної під час педагогічної практики (якість оформлення, змістовність, розкриття теми);

- характер проведення профорієнтаційної роботи;

- дисциплінованість, організованість, і відповідальне ставлення до роботи, ініціативність і творчість студента;

- якість оформлення звітної документації з педагогічної практики;

- своєчасність оформлення та здачі звітної документації.

Детально розподіл балів за всі види робіт здобувачів вищої освіти під час педагогічної практики наведено у таблиці 3.

Таблиця 3

Розподіл балів за різні види роботи практиканта

Завдання з фаху	Звітна документація	Захист практики	Підсумкова оцінка з практики
60 балів	20 балів	20 балів	100 балів

Практика оцінюється позитивно тільки у тому випадку, якщо здобувач освіти успішно виконав усі види робіт, передбачених програмою педагогічної практики.

Навчальна педагогічна ознайомлювальна практика завершується диференційованим заліком та оцінюється за 100-бальною системою, за шкалою ECTS та національною шкалою (табл. 4, табл. 5).

Таблиця 4

Підсумкове оцінювання педагогічної практики

Рейтингова оцінка з кредитного модуля	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	Національна залікова оцінка
90-100 і більше	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D		
60-66	E	задовільно	не зараховано
35-59	FX	незадовільно	
34 і менше	F		

Таблиця 5

Критерії підсумкового оцінювання педагогічної практики

Оцінка	Критерії
90-100 балів Відмінно	Здобувач освіти у повному обсязі виконав усі завдання педагогічної практики. Отримав високу оцінку вчителя, класного керівника та методистів за виконувану роботу. Під час виконання різних видів роботи в ЗЗСО проявив себе як організований, сумлінний, ініціативний, творчий. Завоював повагу серед учнів, педагогічного колективу ЗЗСО, керівників педпрактики. У визначений термін здав досконало оформлену документацію.
75-89 балів Добре	Здобувач освіти у повному обсязі виконав усі завдання педагогічної практики. Здобувач освіти припускався деяких методичних помилок, але зміг самостійно їх виправити або пояснити причину в процесі аналізу уроку чи виховного заходу. Проявив дисциплінованість, отримав позитивну оцінку роботи від педагогічного колективу ЗЗСО, методистів і класних керівників. Вчасно оформив та здав звітну документацію.
60-74 бали Задовільно	Навчально-виховна робота студентом проведена в повному обсязі, усі завдання практики виконано. Здобувач освіти проявив себе організованим, дисциплінованим, проте недостатньо самостійним та ініціативним. Допускалися несуттєві методичні помилки. Здобувач освіти вчасно здав документацію, але при її оформ-

	ленні допустився деяких неточностей або неповноти викладу.
менше 60 балів Незадовільно	Здобувач освіти недобросовісно ставиться до своїх обов'язків, несистематично відвідує ЗЗСО, пропускає заняття. За період практики не виконав усіх завдань, передбачених програмою практики. Виявив невідповідність до навчально-виховної роботи в ЗЗСО.

Якщо програма практики не виконана із поважних причин, студенту надається можливість пройти практику та виконати завдання у вільний від навчання час.

Якщо здобувач освіти не виконав усі завдання практики із неповажних причин – він отримує незадовільну оцінку і може бути відрахований із навчального закладу за неуспішність.

Підведення підсумків та результати оцінювання педагогічної практики оголошуються після підсумкової конференції.

Оцінка за педагогічну практику виставляється в залікову відомість і залікову книжку студента.

5. ПЕРЕЛІК ТА ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ Й ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТНИХ ДОКУМЕНТІВ

Після завершення педагогічної практики здобувач освіти має оформити та вчасно здати на перевірку керівнику практики звітну документацію. Уся звітна документація подається в окремій папці. Зразок оформлення титульної сторінки папки наведено у додатках.

➤ **Щоденник педагогічної практики.**

Щоденник ведеться систематично. Структурними елементами щоденника є: календарний план роботи студента, робочі записи під час практики, відгуки та оцінка роботи студента на практиці.

У щоденнику мають бути відображені усі види робіт, які виконував здобувач освіти під час практики, наведено їх аналіз, оформлені відгуки (характеристика) вчителя, класного керівника, керівника з фаху про роботу студента-практиканта. Щоденник має бути завірений підписами вчителя природознавства, біології, класного керівника, директора та печатками навчального закладу.

Після оформлення щоденник перевіряє керівник з фаху, який також дає свої відгуки, зауваження щодо проходження педагогічної практики студентом, а також керівник практики від університету.

Після захисту педагогічної практики у щоденник виставляється оцінка за роботу студента і засвідчується підписами керівника практики від університету та членами комісії.

Календарний графік проходження практики. Укладається після ознайомлення зі ЗЗСО, вчителями, розкладом, календарним плануванням вчителя з фаху та планом виховної роботи класного керівника, на основі переліку завдань, які має виконати здобувач освіти під час педагогічної практики. Індивідуальний план має включати всі види рекомендованих робіт, визначених програмою педагогічної практики та переліком завдань для студентів.

Календарний графік роботи погоджується із керівниками практики, вчителем екології, класним керівником та засвідчується їхніми підписами. Після виконання запланованих видів роботи здобувач освіти має зробити відмітки про їх виконання безпосередньо у календарному графіку практики.

Робочі записи під час практики. Виконуються студентом-практикантом щоденно. Спочатку здобувач освіти обов'язково вказує дату. А потім дає детальний опис усіх видів робіт, які він виконував під час роботи у ЗЗСО, та висновки щодо їх ефективності.

Відгук і оцінка роботи студента на практиці. Характеристику на студента-практиканта дають вчитель з фаху та класний керівник.

У характеристиці наводиться узагальнений аналіз та оцінка роботи студента під час практики. Аналізується рівень його теоретичної підготовки з природознавства, біології, обізнаність із методичними аспектами навчання їх у ЗЗСО. Характеризується вміння спілкувати-

ся з учнями, вчителями, старанність та наполегливість у виконанні завдань педагогічної практики тощо. Обов'язково подаються рекомендації щодо підсумкової оцінки практиканта.

Характеристика має бути оформлена у щоденнику педагогічної практики, підписана вчителем з фаху класним керівником та засвідчена підписом директора і печаткою навчального закладу, де проходила педагогічна практика.

➤ **Звіт студента про проходження педагогічної практики.**

Звіт виконується на спеціально оформлених аркушах паперу формату А4. Усі розділи звіту обов'язково мають бути заповнені.

У звіті необхідно відобразити та охарактеризувати усі види робіт, які виконував здобувач освіти під час педагогічної практики. Зокрема, мають бути охарактеризовані навчальна, виховна, методична та науково-дослідницька робота практиканта. Чітко вказується кількість відвіданих та проведених самим студентом уроків (пробних та залікових), їх теми, тема виховного заходу; терміни їх проведення. Зазначаються основні досягнення та недоліки під час педагогічної діяльності у ЗЗСО та характеризуються інші види робіт, які виконувались під час практики. Описуються враження, аналізуються труднощі та вносяться пропозиції щодо вдосконалення педагогічної практики у ЗЗСО.

Звіт засвідчують підписами студент, вчитель з фаху та класний керівник.

➤ **Опис кабінету біології.**

Опис кабінету має бути оформлений на окремому аркуші паперу формату А4. В описі необхідно зазначити, де знаходиться кабінет, на скільки робочих місць розрахований, як оформлений, чи є препаратознавська. Зробити перелік та детально охарактеризувати обладнання, засоби унаочнення, які є у кабінеті біології, зазначити, чи відповідають вони змісту курсу біології. Звернути увагу на дотримання санітарно-гігієнічних норм у кабінеті: відповідність температури, достатність освітлення, зручне розташування дошки тощо.

➤ **Витяги з календарного плану вчителя з фаху та плану роботи класного керівника.**

Готуються практикантом у перший день педагогічної практики у ЗЗСО за згодою вчителя з фаху та класного керівника. Витяги календарного планування мають охоплювати період практики.

➤ **Результати аналізу успішності учнів класу.**

Оформляються у довільній формі на окремому аркуші паперу формату А4. Спочатку необхідно описати методи, за допомогою яких досліджувалась успішність (анкетування, аналіз журналу, бесіди з учнями, вчителем тощо). Після цього описати результати аналізу успішності учнів. Варто зазначити, які учні мають кращі знання з предмету, у яких виникають проблеми з успішністю. Доцільно проаналізувати, чи завжди успішність з біології, природознавства відповідає успішності з інших предметів.

➤ **Аналіз уроків, проведених вчителем.**

Здобувач освіти зобов'язаний відвідувати усі уроки, які проводить вчитель. На основі своїх спостережень під час уроків необхідно оформити аналіз уроків вчителя. Схема аналізу наведена у додатках. Оформляється на окремих аркушах паперу формату А4.

➤ **Результати виконання індивідуального завдання.** Перелік завдань для індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти під час педагогічної практики наведено у додатках. Результати оформляються у формі реферату, який складається із двох частин – теоретичної та практичної. У теоретичній частині варто дати визначення, сучасне трактування основних понять з теми, вказати, хто із науковців займався вивченням проблеми. Обов'язково мають бути й результати практичного дослідження наукової проблеми у ЗЗСО, які проводив здобувач освіти під час практики. Також наводиться список використаних джерел.

➤ **Опис профорієнтаційної роботи, що проводилась під час педагогічної практики у ЗЗСО.** Подається у довільній формі на окремому аркуші паперу формату А4.

➤ **Комп'ютерна презентація або відеопрезентація про хід та результати педагогічної практики.** У презентації варто коротко подати інформацію про навчальний заклад, де проходила педагогічна практика, та напрями його діяльності. Основну увагу слід надати відображенню роботи практикантів і характеристиці основних їх досягнень. Для вчасного оформлення презентації студентам рекомендується під час педагогічної практики робити фо-

то та відео під час ознайомлення з ЗЗСО, з учнями та вчителями, під час проведення пробних та залікових уроків, виховних заходів, під час підготовки до практики тощо.

Презентація готується обов'язково і має бути представлена під час її захисту. Якщо в освітньому закладі працювали декілька здобувачів вищої освіти – презентація готується одна, але вона має відобразити роботу усіх практикантів.

6. ТЕМАТИКА ІНДЗ

1. Методика вивчення біологічних теорій в курсі біології (на прикладі клітинної, хромосомної, еволюційних теорій).
2. Методика формування біологічних понять в процесі вивчення біології у ___ класі.
3. Методика формування біологічного поняття «___» в курсі біології у ___ класі.
4. Екологічна освіта і виховання учнів ___ класу в процесі вивчення біології.
5. Вдосконалення форм і методів екологічного виховання учнів в процесі вивчення біології у ___ класі.
6. Дидактичні умови формування валеологічних знань в курсі біології у ___ класі.
7. Естетичне виховання учнів ___ класу в процесі вивчення біології.
8. Використання красномовного матеріалу при викладанні біології у ___ класі.
9. Розвиток мислення учнів в процесі вивчення курсу біології у ___ класі.
10. Економічне виховання учнів ___ класу як реалізація принципу зв'язку теорії з практикою.
11. Методи і прийоми розвитку творчої діяльності учнів в процесі вивчення біології у ___ класі.
12. Застосування міжпредметних зв'язків як засіб формування усвідомлених біологічних понять у ___ класі.
13. Методика використання ігрових технологій в процесі вивчення біології у ___ класі.
14. Використання самостійної роботи учнів в біології як засобу активізації пізнавальної діяльності у ___ класі.
15. Методика організації дослідницької роботи учнів в процесі вивчення біології у ___ класі.
16. Дослідницькі методи навчання на уроках біології та в позаурочний час.
17. Самостійна робота учнів з біології у ___ класі як форма розвиваючого навчання.
18. Методика здійснення індивідуалізованого навчання біології у ___ класі.
19. Методика реалізації рівневої технології навчання в курсі Біології (___ клас).
20. Використання сучасних освітніх технологій в процесі вивчення біології у ___ класі.
21. Проблемне навчання біології як засіб розвитку пізнавального інтересу в учнів.
22. Проектне навчання біології учнів ___ класу.
23. Дидактичні умови ефективного проведення самостійної роботи учнів в курсі біології у ___ класі.
24. Нестандартні форми вивчення біології у ___ класі.
25. Методика проведення нестандартних уроків в процесі вивчення біології у ___ класі.
26. Дослідницька робота учнів у гуртковій роботі з біології у ___ класі.
27. Прийоми активізації пізнавальної діяльності учнів як засіб формування усвідомлених знань з біології у ___ класі.
28. Нестандартні уроки біології: види, значення, структура найбільш поширених нестандартних уроків на прикладі ___ класу.
29. Інтерактивні технології навчання біології.
30. Кооперативне навчання на уроках біології.
31. Методика організації колективно-групового навчання на уроках біології.
32. Технології ситуативного моделювання на уроках біології.
33. Технології опрацювання дискусійних питань на уроках біології.
34. Методи і прийоми розвитку творчої діяльності учнів в процесі вивчення біології.
35. Дидактичні умови формування валеологічних знань в курсі біології.
36. Моделювання біологічних процесів як засіб розвитку творчих здібностей учнів.

37. Розвиток інтересу учнів до біології в позаурочній роботі.
38. Проблемне навчання біології як засіб розвитку пізнавального інтересу в учнів.
39. Методика використання електронних засобів навчання під час вивчення біології в ЗЗСО
40. Застосування живих рослинних об'єктів при вивченні біології.
41. Засоби навчання біології.
42. Проведення фенологічних спостережень у ___ класі як умова розвитку мислення учнів.
43. Методика організації факультативів з біології у ЗЗСО.
44. Дослідницька робота учнів ___ класу на навчально-дослідницькій ділянці.
45. Методика роботи з обдарованими учнями на уроках біології у ___ класі.
46. Вивчення біології у ___ класі за допомогою програмованого навчання.
47. Тестування навчальних досягнень учнів під час вивчення біології в ЗЗСО.
48. Розв'язування біологічних задач з учнями.
49. Екскурсії та їх роль в навчальному процесі з біології у ___ класі..

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Загальна методика навчання біології / За ред. І.В. Мороза. К. : Либідь, 2006. 592 с.
2. Казанішена Н. В. Використання новітніх технологій навчання під час педагогічної практики студентів природничих спеціальностей // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Природничі дослідження на Поділлі», присвяченої 10-річчю природничого факультету Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Кам'янець-Подільський : ТОВ «Друкарня Рута», 2014. С. 169-170.
3. Казанішена Н. В. Навчальні та виробничі практики як складова підготовки майбутнього вчителя біології до професійної діяльності // Інноватика у вихованні : зб. наук. пр. Вип. 13. / упоряд. О.Б.Петренко; ред. кол. : О.Б.Петренко, Н.Б.Грицай, Т.С.Ціпан та ін. Рівне : РДГУ, 2021. С. 105-114.
4. Казанішена Н.В. Педагогічна практика: навчально-методичний посібник для студентів 2-4 курсів спеціальності 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини). [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2021. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM); 12 см.
5. Тарасова С.М., Космачова А.М., Міхеєва Г.М. Методика навчання біології : навч. посіб. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. 354 с. - <https://oldiplus.ua/downloads/297.pdf>